

Latvian in everyday situations

Module 1: Arrival

8 Exercises • Duration: 25 min.

Arrival

Latvian

Read & listen online

Es esmu, jūs esat

Person	būt	With ne-	Meaning
es	esmu	neesmu	I am I am not
tu	esi	neesi	You are You are not, familiar
viņš viņa	ir	nav	He/she is He/she is not
mēs	esam	neesam	We are We are not
jūs	esat	neesat	You are You are not, polite/plural
viņi viņas	ir	nav	They are They are not

A pronoun is a word for a person: **es**, I; **tu**, familiar you; **viņš/viņa**, he/she; **mēs**, we; **jūs**, polite or plural you; **viņi/viņas**, they. Singular means one; plural means more than one. The subject is the person or thing the sentence talks about.

The present tense of **būt**, to be, is **esmu, esi, ir, esam, esat, ir**. Third-person singular and plural share **ir**. Negation means saying no: **neesmu, neesi, nav, neesam, neesat, nav**.

Gender is the masculine or feminine class of a noun. An adjective describes a noun and agrees with it: **jauns kaimiņš**, masculine, and **jauna kaimiņiene**, feminine. The nominative is the subject or basic form; a case is a form showing a noun's role. Possessives agree with the owned noun: **mans kaķis**, **mana māja**. To call someone, use the vocative: **Muris → Muri!**. Polite **jūs** uses a plural verb, but a single learner's describing word stays singular and matches that learner's gender.

The scene asks about the expected newcomer with **jaunais kaimiņš** or **jaunā kaimiņiene**. These particular-person forms are useful whole expressions now; definite describing endings are taught fully in module seven.

Man ir, man nav

Form	Example	Meaning
Man	Man ir atslēga.	I have a key.
Tev	Tev ir atslēga.	You have a key, familiar.
Viņam	Viņam ir atslēga.	He has a key.
Viņai	Viņai ir atslēga.	She has a key.
Mums	Mums ir atslēga.	We have a key.
Jums	Jums ir atslēga.	You have a key, polite.
Viņiem	Viņiem ir atslēga.	They have a key, masculine or mixed.
Viņām	Viņām ir atslēga.	They have a key, feminine.

Latvian normally expresses have with a dative person plus **ir**: **man ir atslēga**, I have a key. A dative marks a recipient or experiencer. The complete persons are **man**, **tev**, **viņam**, **viņai**, **mums**, **jums**, **viņiem**, **viņām**.

The possessed thing stays in the nominative: **Man ir atslēga.** For absence use **nav** and a genitive noun: **Man nav atslēgas.** Learn this contrast now; noun genitive patterns are expanded with the empty flat.

A describing word changes with a learner's gender: **Es esmu izsalcis**, male; **Es esmu izsalkusi**, female. These useful hunger forms are learned as a pair. **Ļoti** means very and does not change.

When denying a description, keep the nominative: **Viņš nav mans kaķis**, he is not my cat. For an absent thing, use the genitive: **Kaķa nav**, there is no cat.

Kafiju, lūdzu

Form	Example	Meaning
Kafiju	Kafiju, lūdzu.	Coffee, please.
Tēju	Tēju, lūdzu.	Tea, please.
kafiju	Es gribu kafiju.	I want coffee.
tēju	Es gribu tēju.	I want tea.
mana	Tā ir mana kafija.	That is my coffee.
mans	Tas ir mans kaķis.	That is my cat.
jauns jauna	Es esmu jauns. Es esmu jauna.	I am new.
jauns jauna	Jūs esat jauns. Jūs esat jauna.	You are new, polite.

An object is the person or thing affected by an action. The accusative is the direct-object form. Feminine nouns in **-a** use **-u**: **kafija → kafiju**. Feminine **-e** uses **-i**: **tase → tasi**. Masculine **-s/-š** uses **-u**: **galds → galdu**.

A short order needs only the accusative item plus **lūdzu: Kafiju, lūdzu. Vai** can mean or between alternatives: **kafiju vai tēju**. Latvian has no article corresponding to English a or the.

Possessives agree with the thing: **mana kafija**, my coffee; **mans kaķis**, my cat. The learner's sex does not change these ownership forms. **Priecājos iepazīties** is a fixed polite expression, nice to meet you.

Spēlēju, spēlējam

Form	Example	Meaning
spēlēju	Es spēlēju trompeti.	I play the trumpet.
spēlē	Tu spēlē trompeti.	You play the trumpet, familiar.
spēlē	Viņš spēlē trompeti.	He plays the trumpet.
spēlējam	Mēs spēlējam trompeti.	We play the trumpet.
spēlējat	Jūs spēlējat trompeti.	You play the trumpet, polite.
spēlē	Viņi spēlē trompeti.	They play the trumpet.
nespēlēju	Es nespēlēju trompeti.	I do not play the trumpet.
nespēlējat	Jūs nespēlējat trompeti.	You do not play the trumpet, polite.

An infinitive is the dictionary verb form, ending in **-t** or **-ties**: **spēlēt**, to play, **gulēt**, to sleep. Remove **-t** from **spēlēt** to see its long-vowel stem. The regular present forms are **spēlēju, spēlē, spēlē, spēlējam, spēlējat, spēlē**.

The same model gives **dzīvoju, dzīvo, dzīvo, dzīvojam, dzīvojat, dzīvo** and **runāju, runā, runā, runājam, runājat, runā**. The third-person form is the same for he, she and they.

Put **ne-** before the verb: **nespēlēju, nespēlē, nespēlē, nespēlējam, nespēlējat, nespēlē.** Early **Spēlējiet rīt, lūdzu** is a whole polite request. **Gulēt** has the useful forms **guļu, guli, guļ, guļam, guļat, guļ;** learn the sound change with the verb.

Mājā, naktī

Form	Example	Meaning
mājā	Muris ir mājā.	Muris is in the house.
mājā	Jānis ir mājā.	Jānis is in the house.
kafejnīcā	Liene ir kafejnīcā.	Liene is in the café.
naktī	Es guļu naktī.	I sleep at night.
dienā	Es nāku dienā.	I come in the daytime.
mājās	Es esmu mājās.	I am at home.
jauns · jauna	Es esmu jauns. Es esmu jauna.	I am new.
jauns · jauna	Jūs esat jauns. Jūs esat jauna.	You are new, polite.

The locative is the form for a location: **māja → mājā, māja → mājā, kafejnīca → kafejnīcā.** No in word is needed. Common masculine patterns are **galds → galdā, skapis → skapī.**

Use **mājās** for at home. **Kur?** asks where. A time can also be locative: **dienā**, in the daytime; **naktī**, at night. The first night question **Kā bija naktī?** is learned whole before productive past states.

A preposition links a noun phrase to the sentence. Learn **virš kafejnīcas**, above the café, and **zem galda**, under the table. These singular phrases use the genitive, explained fully in module two.

GRAMMAR**G1) FIND THE MODULE PATTERNS**

Underline the form taught in this module.

1 Es esmu kaimiņš.

Meaning: I am a neighbour.

2 Es esmu kaimiņiene.

Meaning: I am a neighbour.

3 Tu esi kaimiņš.

Meaning: You are a neighbour, familiar.

4 Tu esi kaimiņiene.

Meaning: You are a neighbour, familiar.

5 Man ir atslēga.

Meaning: I have a key.

6 Kafiju, lūdzu.

Meaning: Coffee, please.

7 Es spēlēju trompeti.

Meaning: I play the trumpet.

8 Muris ir mājā.

Meaning: Muris is in the house.

9 Tev ir atslēga.

Meaning: You have a key, familiar.

10 Tēju, lūdzu.

Meaning: Tea, please.

G2) CHOOSE THE FORM 1

Choose the right word for the gap.

1 Lukas: Es _____ kaimiņš.

- ☐ A esam
- ☐ B esi
- ☐ C esmu

Meaning: I am a neighbour.

2 Lena: Es _____ kaimiņiene.

- ☐ A esam
- ☐ B esmu
- ☐ C esi

Meaning: I am a neighbour.

3 Lukas: Tu _____ kaimiņš.

- ☐ A esat
- ☐ B esi
- ☐ C esmu

Meaning: You are a neighbour, familiar.

4 **Lena: Tu _____ kaimiņiene.**

- ☐ A esi
- ☐ B esat
- ☐ C esmu

Meaning: You are a neighbour, familiar.

5 **_____ ir atslēga.**

- ☐ A Tev
- ☐ B Jums
- ☐ C Man

Meaning: I have a key.

6 **_____, lūdzu.**

- ☐ A Kafiju
- ☐ B Kafijas
- ☐ C Kafija

Meaning: Coffee, please.

7 Es _____ trompeti.

- ☐ A spēlēju
- ☐ B spēlē
- ☐ C spēlējam

Meaning: I play the trumpet.

8 Muris ir _____.

- ☐ A māja
- ☐ B mājā
- ☐ C māju

Meaning: Muris is in the house.

9 _____ ir atslēga.

- ☐ A Mums
- ☐ B Tev
- ☐ C Man

Meaning: You have a key, familiar.

10 _____, lūdzu.

- ☐ A Tēja
- ☐ B Tējas
- ☐ C Tēju

Meaning: Tea, please.

G3) CHOOSE THE FORM 2

Choose the right word for the gap.

1 Tu _____ trompeti.

- ☐ A spēlējat
- ☐ B spēlē
- ☐ C spēlēju

Meaning: You play the trumpet, familiar.

2 Viņš _____ kaimiņš.

- ☐ A ir
- ☐ B esmu
- ☐ C esam

Meaning: He is a neighbour.

3 _____ ir atslēga.

- ☐ A Man
- ☐ B Viņai
- ☐ C Viņam

Meaning: He has a key.

4 Liene ir _____.

- ☐ A kafejnīcu
- ☐ B kafejnīca
- ☐ C kafejnīcā

Meaning: Liene is in the café.

5 Mēs _____ kaimiņi.

- ☐ A ir
- ☐ B esat
- ☐ C esam

Meaning: We are neighbours.

6 _____ ir atslēga.

- ☐ A Man
- ☐ B Viņai
- ☐ C Viņam

Meaning: She has a key.

7 Mēs _____ trompeti.

- ☐ A spēlējam
- ☐ B spēlējat
- ☐ C spēlē

Meaning: We play the trumpet.

8 Es guļu _____.

- ☐ A nakts
- ☐ B nakti
- ☐ C naktī

Meaning: I sleep at night.

G4) CHOOSE THE FORM 3

Choose the right word for the gap.

1 Lukas: Jūs _____ kaimiņš.

- ☐ A esam
- ☐ B esmu
- ☐ C esat

Meaning: You are a neighbour, polite.

2 Lena: Jūs _____ kaimiņiene.

- ☐ A esmu
- ☐ B esam
- ☐ C esat

Meaning: You are a neighbour, polite.

3 _____ ir atslēga.

- ☐ A Man
- ☐ B Jums
- ☐ C Mums

Meaning: We have a key.

4 Tā ir _____ kafija.

- ☐ A mana
- ☐ B manu
- ☐ C mans

Meaning: That is my coffee.

5 Jūs _____ trompeti.

- ☐ A spēlēju
- ☐ B spēlējat
- ☐ C spēlējam

Meaning: You play the trumpet, polite.

6 Es nāku _____.

- ☐ A dienu
- ☐ B diena
- ☐ C dienā

Meaning: I come in the daytime.

G5) COMPLETE THE MESSAGES

Fill the gaps with the words from the box.

esi esmu

Lukas: Es _____ kaimiņš.

Meaning: I am a neighbour.

esi esmu

Lena: Es _____ kaimiņiene.

Meaning: I am a neighbour.

esmu esi

Lukas: Tu _____ kaimiņš.

Meaning: You are a neighbour, familiar.

esmu esi

Lena: Tu _____ kaimiņiene.

Meaning: You are a neighbour, familiar.

Tev Man

_____ ir atslēga.

Meaning: I have a key.

Kafija Kafiju

_____, lūdzu.

Meaning: Coffee, please.

spēlē spēlēju

Es _____ trompeti.

Meaning: I play the trumpet.

māju mājā

Muris ir _____.

Meaning: Muris is in the house.

Man Tev

_____ ir atslēga.

Meaning: You have a key, familiar.

Tēja Tēju

_____, lūdzu.

Meaning: Tea, please.

spēlēju spēlē

Tu _____ trompeti.

Meaning: You play the trumpet, familiar.

esmu ir

Viņš _____ kaimiņš.

Meaning: He is a neighbour.

G6) PUT THE MESSAGES TOGETHER

Put the words in order.

- 1 Viņam ir atslēga.

Meaning: He has a key.

- 2 ir Liene kafejnīcā.

Meaning: Liene is in the café.

- 3 Mēs kaimiņi. esam

Meaning: We are neighbours.

- 4 ir atslēga. Viņai

Meaning: She has a key.

5 spēlējam Mēs trompeti.

Meaning: We play the trumpet.

6 guļu naktī. Es

Meaning: I sleep at night.

7 Jūs kaimiņš. esat

Meaning: You are a neighbour, polite.

8 Jūs esat kaimiņiene.

Meaning: You are a neighbour, polite.

9 ir Mums atslēga.

Meaning: We have a key.

10 ir mana Tā kafija.

Meaning: That is my coffee.

11 spēlējat trompeti. Jūs

Meaning: You play the trumpet, polite.

G7) USE THE PATTERNS

Choose the right words for the situation.

1 **Lukas: I am a neighbour. You say:**

- ☐ A Es esmu kaimiņš.
- ☐ B Es esi kaimiņš.

2 Lena: I am a neighbour. You say:

- ☐ A Es esmu kaimiņiene.
- ☐ B Es esi kaimiņiene.

3 Lukas: You are a neighbour, familiar. You say:

- ☐ A Tu esi kaimiņš.
- ☐ B Tu esmu kaimiņš.

4 Lena: You are a neighbour, familiar. You say:

- ☐ A Tu esmu kaimiņiene.
- ☐ B Tu esi kaimiņiene.

5 I have a key. You say:

- ☐ A Tev ir atslēga.
- ☐ B Man ir atslēga.

6 Coffee, please. You say:

- ☐ A Kafiju, lūdzu.
- ☐ B Kafija, lūdzu.

7 I play the trumpet. You say:

- ☐ A Es spēlē trompeti.
- ☐ B Es spēlēju trompeti.

8 Muris is in the house. You say:

- ☐ A Muris ir māju.
- ☐ B Muris ir mājā.

9 You have a key, familiar. You say:

- ☐ A Tev ir atslēga.
- ☐ B Man ir atslēga.

10 Tea, please. You say:

- ☐ A Tēja, lūdzu.
- ☐ B Tēju, lūdzu.

G8) ONE MORE MIXED MESSAGE SET

Fill the gaps with the words from the box.

dienā dienu

Es nāku _____.

Meaning: I come in the daytime.

esmu esi

Lukas: Es _____ kaimiņš.

Meaning: I am a neighbour.

esmu esi

Lena: Es _____ kaimiņiene.

Meaning: I am a neighbour.

esi esmu

Lukas: Tu _____ kaimiņš.

Meaning: You are a neighbour, familiar.

esi esmu

Lena: Tu _____ kaimiņiene.

Meaning: You are a neighbour, familiar.

Man Tev

_____ ir atslēga.

Meaning: I have a key.